

СТАНОВИЩЕ ЗА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователната и научна степен *ДОКТОР*

по област на висше образование 1. *Педагогически науки*,
професионално направление 1.2. *Педагогика*,

Докторска програма „*Теория на възпитанието и дидактика*” (05.07.01)

Тема на дисертацията: „**ИЗГРАЖДАНЕТО НА ПРЕНОСИМИ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МАТЕМАТИКА В 1. – 4. КЛАС**”

Докторант: Мария Петрова Темникова

Форма на обучение: самостоятелна

Дисертацията е разработена в катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” на Педагогически факултет на Тракийски университет

Научен ръководител: проф. д-р Петър Динев Петров, дн

Становището е написано от проф. д-р Петър Диков Петров, к.п.н., член на Научното жури, съгласно заповед № 1417/31.05.2016 г. на Ректора на Тракийски университет.

1. Данни за докторанта

От представената ми документация установявам, че Мария Петрова Темникова завършва през 1989 г. ВМЕИ – Габрово и придобива магистърска степен по „Микропроцесорни системи – апаратно и програмно осигуряване”. По-късно завършва магистратура по специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика” (2009 - 2011 г.) в Тракийския университет – Педагогически факултет.

Била е начален учител, а От 01.06.2014 г. е асистент в Педагогическия факултет на Тракийския университет. .

2. Данни за докторантурата.

Мария Петрова Темникова е зачислена в самостоятелна форма на докторантура на 16.12. 2014 г. със заповед № 2802 от 16. 12. 2014 г. със срок на обучение 3 години по вече посочената по-горе тема. Положила е всички изпити от докторантския минимум с отлични оценки. След предварително обсъждане в катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” на дисертационния труд на 16. 05. 2016 г. той е предложен за защита пред научно жури.

3. Характеристика на дисертацията и автореферата:

Обща характеристика на дисертационния труд:

Разработеният от Мария Петрова Темникова дисертационен труд е структуриран според мен по подходящ за такива разработки начин: увод,

концепция на изследването, 4 глави, заключение, приноси, библиографска справка и приложения, събрани с отделен том. Обемите на дисертационния труд и на тома с приложенията **впечатляват**. Съдържанието на изложението в първия труд е с обем 289 стр., от които 271 стр. основна част и 18 стр. литература, включваща 219 източници (179 от които са на кирилица, а останалите на латиница). В отделния том от 336 стр. са включени 94 приложения с 48 таблици, 80 фигури и 161 схеми.

Обикновено се приема като аксиома **актуалността** на всяка дисертационна тема. В конкретния случай обаче според мен трябва да се прибави прилагателното **изключително**. За да се опитам да защитя това мое твърдение ще посоча, че през последните години за модернизацията на класическата педагогика допринесоха структуроопределящите подходи: дейностен, личностен, технологичен, таксономичен, конструктивистки и, разбира се, един от най-новите – компетентностният. Не случайно още в Болонската декларация (1999 г.) и следващите многобройни послания, се посочва необходимостта всички университети, подготвящи учители, да обединят усилията си за развиване на **професионални компетентности и ключови компетенции у тях.. Компетентностният подход** с основание може да се разглежда като специфична проекция на **новата парадигма** за образователните резултати – вместо овладяване в училището на знания, който да се прилагат докато човек е жив, към придобиване на компетентности през целия живот. Мисията на т.нар. **перманентно образование** е да позволи на всеки човек, без изключение, максимално да оползотвори своите заложи и интелектуален потенциал, да реализира по най-достоеен начин свой собствен план за личностно развитие. Прилаган първоначално главно в сферата на образованието на възрастните, понастоящем компетентностният подход успешно заема все по-голямо място и в основното, средното и висшето училище, както в професионалното, така и в общото образование. Настоящият дисертационен труд е **първото значимо изследване в нашата страна на възможностите и перспективите на този подход в обучението по математика в началните класове.**

Характеристика на съдържанието на дисертационния труд по основните глави.

С основание може да се твърди, че докторантката демонстрира **много добро познаване** на състоянието на проблема и умело и творчески прилага **аналитико-синтезния подход** на изложение. Тя „**прощудира**” по-значимите литературни източници на наши и чужди автори, като привежда различни, често противоположни становища по отношение на разглежданите категории. По този начин по-ясно може да бъде открито собственото ѝ схващане. .

Това мое твърдение по недвусмислен начин „доказва” възприетата от нея **структура на изложение**. По мое мнение много ясно и точно са формулирани обектът, предметът, целта и хипотезата на изследването.

Същевременно е представен в обобщен вид използваният дидактическият инструментариум с различните подходи, методи, критерии и показатели.

В първа глава „Теоретични постановки и обосновки, свързани с компетентностния подход в образованието” докторантът много обстойно **аналитично и професионално** представя базовите категории и понятия, свързани с разглеждания проблем, като акцентира върху развитието на понятията компетенция и компетентност и иновационни стратегии, методи и похвати при изграждане на специфичните математически компетенции и трансверсалните преносими компетентности на учениците.

Във втора глава подробно се описва проведеното логитюдинално емпирично качествено и количествено изследване. Представени са етапите и изследваните лица.

В трета глава **много задълбочено** се представя цялата система на работата, като акцентът се поставя върху ролята на проблемно-продуктивните стратегии за формиране на специфични математически компетенции и трансверсални компетентности в обучението по математика в началните класове. Направена е систематизация на специфичните математически компетенции (отразяваща нормативните документи и учебната документация) и връзки, в които те влизат

В последната глава е представен диагностичният инструментариум, като дидактическият инструментариум на изследването включва всички използвани подходи, методи, обобщени критерии и показатели. С основание може да се твърди, че цялостното изследване е осъществено като „**по учебник**”! За това мое твърдение неоспоримо доказателство са и всички емпирични материали, съдържащи се в специалния отделен том.

Авторефератът представя накратко съдържанието на дисертационния труд и много ясно отразява извършената научноизследователска и приложна дейност от докторанта. В областта на разработваната дисертационна теза са посочени 7 заглавия.. Езикът и стилът на изложението в дисертацията и публикациите според мен отговарят на дидактико-лингвистичните изисквания и се отличават със своята достъпност и интегративност.

4. **Научни приноси:** Изцяло приемам формулираните от докторанта **научни приноси**. Като специалист в общата дидактика **високо оценявам** успешния опит на М. Темникова да **разшифрова и декомпозира** преносимата (трансверсална) компетентност, в съответствие със специфичните математически компетенции в началните класове. Според мен този успешен опит до голяма степен е обусловен от нейната по-широка базова компетентност, както и от натрупания учителски „стаж” в областта на обучението по математика в началните класове. Убеден съм, че формулираните и систематизирани специфични математически

компетенции много ще улеснят всички начални учители, които водят обучението по този предмет..

5. Публикации и участия в научни форуми :

Както вече посочих, по темата на дисертационния труд Мария Петрова Темникова има 7 публикации в научни списания и сборници. Те са посветени на по-конкретни въпроси, свързани с разработваната от нея докторска теза. По тях може да се съди и за нейното постепенно формиране като учен.

6. Заключение:

Предложеният ми за становище дисертационен труд е добре замислено и осъществено **теоретико-емпирично изследване с несъмнена практическа стойност** в областта на изграждането на преносими компетентности в обучението по математика в 1.-4. клас. Трудът напълно отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и Правилника за неговото приложение. Всичко това ми дава достатъчно основание да гласувам с „ДА” и да препоръчам на всички членове на Научното жури **да присъдим образователната и научна степен „доктор”** по научна специалност 05.07.01 „Теория на възпитанието и дидактика” на **Мария Петрова Темникова**.

Член на научното жури: .....

Дата: 08 август, 2016 г.
София

(проф.к.п.н.Петър Диков Петров)